

Тема 7.1. Хвороби системи травлення.

1. Закупорка книжки.

Методичні вказівки.

1. Закупорка книжки (*Obstructio omasi*; засмічення, переповнення, парез) характеризується переповненням міжлисткових ніш книжки твердими частинками кормів або піском з наступним висиханням кормів і запаленням листочків. Частіше хворіє велика рогата худоба, рідше – вівці і кози. За етіологією захворювання буває первинним і вторинним.

Етіологія. Первинна закупорка книжки виникає при довготривалій годівлі дрібно подрібненою соломою, половою (просяною, вівсяною), за відсутності або за малої кількості в раціоні соковитих кормів, а також при згодовуванні не очищених від землі і піску коренеплодів та інших кормів, при даванні великої кількості комбікорму, борошна, цілого і подрібненого зерна. Сприятливим фактором є гіпокінезія і дефіцит у раціоні мінеральних речовин, що супроводжується симптомом лизухи.

Вторинна закупорка реєструється при хронічній гіпо- чи атонії передшлунків, парезі рубця, травматичному ретикуліті й ретикулоперитоніті, перикардиті, інтоксикаціях, водному голодуванні, деяких інфекційних та незаразних захворюваннях.

Патогенез. Дрібно подрібнені грубі корми або пісок при недостатній кількості води нагромаджуються й ущільнюються в міжлисткових нішах книжки. Порушується моторна функція рубця, сітки і книжки, затримується евакуація корму в сичуг, припиняється жуйка, розвивається запалення, іноді некроз листків книжки, посилюється всмоктування води із корму, внаслідок чого настає висихання вмісту книжки, послаблюється перистальтика сичуга і кишечника. Внаслідок застою вмісту у передшлунках виникають гнильні або бродильні процеси з утворенням токсинів і зниженням величини рН, що обумовлює інтоксикацію організму. Одночасно з цим порушується травлення в

сичузі і кишечнику, внаслідок чого знижується продуктивність і вгодованість тварин, розвивається виснаження.

Симптоми. Пригнічення, зниження апетиту або анорексія, зменшення продуктивності і кількості жуйних періодів, жуйка коротка або повністю припиняється, гіпо- чи атонія рубця. Шуми в книжці прослуховуються слабкі і рідко, на 2-й - 3-й день вони зовсім зникають. У цей період перкусією в ділянці книжки виявляють біль. Перистальтика сичуга і кишечнику послаблюється, з'являється запор. При виникненні запальних процесів і некрозу листочків більш виражене загальне пригнічення, спостерігаються малорухливість тварини, анорексія, зменшення спраги, підвищення температури тіла, прискорення пульсу і дихання, відсутність дефекації, можуть виникати судоми і коматозний стан. У крові відмічають нейтрофільний лейкоцитоз, у сечі з'являється індикан і уробілін.

Перебіг хвороби гострий і підгострий, іноді хронічний.

Діагноз. Хворобу визначають на підставі анамнезу, клінічних симптомів. Слід диференціювати від гіпотонії й атонії передшлунків, переповнення рубця і травматичного ретикулоперитоніту.

Прогноз. При легкому перебігу після усунення причин і своєчасному лікуванні тварина видужує, прогноз сприятливий. При тяжкому перебігу з раптовим погіршенням загального стану і прогресуючому схудненні прогноз від обережного до несприятливого, оскільки тварина може загинути від інтоксикації організму. Тому при хронічних процесах (10-12 днів) і погіршенні стану тварину доцільно вибракувати.

Лікування. Лікування спрямоване на посилення моторної функції передшлунків, розрідження та видалення вмісту книжки. З цією метою виключають із раціону корми, які спричинили захворювання, призначають голодну дієту на добу, потім вводять соковиті корми (силос, сінаж, зелена маса, кормові буряки та ін.). Воду дають без обмеження.

Для розрідження та видалення вмісту книжки застосовують всередину рослинні олії (300–500мл), слизові відвари насіння льону та ін.(до 5 л 2 рази на

день), натрію або магнію сульфат (300–500 г в 10 л води). Після цього вводять внутрішньовенно 10 % розчин натрію хлориду (200–300мл). Підшкірно застосовують карбахолін у невеликих дозах або пілокарпіну гідрохлорид 2 рази на день, аміридину гідрохлорид.

Призначають масаж у ділянці рубця і книжки, активний моціон.

Певний лікувальний ефект отримують при введенні безпосередньо в книжку 200–300 мл олії або 300–500 мл 10 % розчину натрію сульфату. З цією метою кровопускальну голку або тонкий троакар вводять на глибину 6–7 см між 9-м і 10-м ребрами (по передньому краю 10-го ребра) з правого боку на рівні лінії плечового суглоба або трохи нижче. Точність введення голки визначають відсмоктуванням через неї вмісту книжки. Після цього олію або розчин натрію сульфату вводять за допомогою шприца Жане.

Якщо перераховані методи лікування протягом 10–12 днів не дали бажаного ефекту, тварину вибраковують і відправляють на забій.

Профілактика. Раціон має бути збалансований за поживними і біологічно активними речовинами. До нього включають якісні різноманітні корми. Грубі корми слід запарювати і згодовувати в суміші з соковитими, коренеплоди очищати від землі. Тварин постійно забезпечують водою, надають щоденний 2–3-годинний моціон.

Контрольні запитання.

1. Назвіть причини виникнення закупорки книжки.
2. Перерахуйте клінічні ознаки при закупорці книжки.
3. Поясніть методику надання лікарської допомоги при закупорці книжки.
4. Дайте визначення хворобі запалення сичуга.
5. Назвіть симптоми запалення сичуга.
6. Поясніть диференційну діагностику при зміщенні сичуга.
7. Охарактеризуйте методику надання лікарської допомоги при зміщенні сичуга.

Список рекомендованої літератури.

Основна.

1. Внутрішні незаразні хвороби тварин: Підручник. – 2-ге вид., доп. / М.О. Судаков, М.І. Цвіліховський, В.І. Береза та ін.; За ред. М.О. Судакова. – К.: Мета, 2002. – 352 с. (стор. 172–174).

2. Внутрішні незаразні хвороби с/г тварин / М.О. Судаков, В.І. Береза, І.Г. Погурський. За ред. М.О. Судакова. – К.: Вища школа, 1985. – 335 с. (стор. 171–173)

3. Внутрішні хвороби тварин / В.І. Левченко, І.П. Кондрахін, М.О. Судаков та ін.; За ред. В.І. Левченка. – Біла Церква, 1999. – Ч.1. – 376 с. (стор. 268–280)

Додаткова.

1. Внутренние незаразные болезни животных / И.И. Тарасов, И.П. Кондрахин, В.Г. Ильин. – М.: Агропромиздат, 1987. – 431 с. (стр. 183–186)

2. Практикум по внутрішніх незаразних хворобах с/г тварин / М.О. Судаков, В.І. Береза, І.Г. Погурський, В.М. Нечваль; За ред. М.О. Судакова. – К.: Вища школа, 1995. – 206 с. (стор. 148–149)